

LISA

5

VIITED RAHVALUULE TEISTELE ŽANRIDELE, USKUMUSTELE, KOMBESTIKULE JA PIIBLILE

Režiisari koostanud A. Põldaru
R. Saarek.

Õpetaja, E. Kõiva, 1. Sõja pu

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200

201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Käesolevas lisas on loetletud vanasõnatüübid, mille lõpus on võrdlusi teiste rahvaluuležanride, uskumuste ja kombestiku või piibliga. Pärast «Eesti vanasõnade» I—III käsikirja kirjastusele loovutamist on koostajad leidnud täiendavat võrdlusmaterjali (piibliparalleele, kõnekäände, uskumusi jne.), mida põhikõidetes ei õnnestunud enam paigutada. See võrdlusmaterjal on siinses registris lisatud iga vastava žanri vm. allrühma lõppu tüübinumbrite järjekorras. Lisamaterjali tehniline pilt kattub üldjoontes põhikõidetes endis toodavate võrdluste omaga: lühijanrid ja uskumused-kombed on esindatud tekstinäidetega ilma allikaviideteta, laulu- ja piiblitsitaadid tekstinäidete ja allikaviidetega, jutuparalleelid allikaviidetega ilma tekstinäideteta.

Registri koostasid A. Hussar, A. Krikmann, E. Rivis, I. Sarv ja R. Saukas.

kõnekäänd

1	5	13	29	38	56	93	123	124	126	146	3779	3783	3805	3812	3825	3859	3860
184	219	239	240	273	288	305	322	344			3862	3869	3886	3893	3894	3905	3927
402	406	411	443	479	499	510	520	522			3929	3940	3943	3957	3977	3997	3998
524	525	531	637	662	684	698	737	758			4011	4022	4028	4046	4050	4067	4068
764	765	779	791	795	800	820	826	842			4090	4103	4106	4108	4127	4138	4161
858	870	877	879	962	990	1030	1087				4179	4180	4189	4197	4217	4223	4226
1097	1137	1149	1179	1217	1217	1219	1220				4229	4231	4234	4250	4279	4304	4311
1234	1235	1237	1245	1271	1283	1291					4321	4344	4361	4362	4365	4373	4378
1308	1335	1337	1346	1351	1364	1388					4397	4406	4413	4441	4447	4468	4504
1399	1410	1435	1556	1583	1585	1594					4524	4544	4552	4553	4554	4555	4558
1595	1610	1611	1616	1625	1638	1654					4560	4565	4580	4588	4601	4609	4617
1661	1667	1673	1687	1698	1701	1709					4626	4648	4650	4701	4712	4724	4752
1713	1716	1753	1840	1845	1851	1854					4776	4788	4796	4801	4809	4812	4821
1865	1872	1904	1933	1949	1952	1965					4822	4848	4854	4880	4993	5024	5037
1978	1982	1987	2000	2018	2052	2067					5041	5059	5068	5097	5103	5106	5112
2072	2090	2097	2101	2113	2117	2144					5120	5133	5157	5160	5229	5240	5241
2160	2175	2178	2179	2184	2185	2202					5253	5257	5282	5320	5335	5338	5351
2207	2216	2217	2230	2237	2238	2241					5370	5378	5379	5380	5392	5393	5410
2254	2262	2300	2335	2336	2365	2383					5427	5432	5438	5441	5453	5477	5487
2385	2397	2399	2400	2407	2411	2425					5495	5502	5520	5523	5531	5542	5547
2427	2435	2438	2442	2447	2459	2481					5560	5573	5577	5578	5590	5629	5631
2487	2492	2548	2581	2585	2647	2659					5666	5673	5684	5748	5756	5786	5791
2675	2677	2726	2765	2785	2812	2835					5806	5848	5866	5921	5924	5968	5969
2837	2840	2844	2857	2868	2885	2903					5986	5997	6002	6004	6007	6036	6039
2904	2906	2917	2921	2953	2983	3001					6079	6082	6104	6110	6126	6159	6165
3005	3006	3012	3017	3024	3025	3026					6182	6219	6241	6243	6250	6254	6278
3080	3089	3105	3113	3165	3187	3227					6296	6306	6309	6327	6345	6366	6380
3285	3296	3315	3332	3348	3359	3363					6401	6407	6417	6448	6467	6468	6554
3367	3370	3371	3372	3380	3385	3387					6564	6565	6578	6587	6591	6611	6632
3400	3416	3430	3435	3441	3497	3508					6640	6648	6660	6675	6681	6706	6731
3513	3524	3532	3538	3550	3556	3566					6744	6747	6752	6785	6788	6835	6843
3571	3573	3591	3619	3629	3679	3688					6846	6850	6851	6874	6875	6883	6884
3705	3708	3715	3719	3742	3757	3778					6886	6891	6893	6894	6900	6901	6903
											6918	6921	6927	6957	6971	6982	6983

7001	7002	7011	7017	7041	7066	7098	11468	11473	11485	11487	11521	11571
7099	7107	7115	7127	7152	7174	7186	11580	11586	11589	11595	11598	11605
7194	7205	7226	7228	7231	7237	7241	11636	11649	11666	11676	11689	11696
7249	7251	7252	7254	7255	7256	7260	11697	11720	11728	11757	11760	11788
7266	7281	7285	7289	7293	7327	7333	11790	11801	11829	11835	11836	11839
7348	7373	7399	7408	7411	7420	7428	11849	11862	11866	11867	11868	11872
7439	7444	7448	7450	7452	7453	7497	11874	11889	11897	11900	11904	11915
7593	7597	7606	7616	7617	7619	7631	11949	11956	11992	12002	12009	12012
7683	7736	7737	7740	7742	7749	7751	12049	12050	12067	12081	12133	12134
7768	7773	7779	7787	7817	7830	7880	12152	12166	12168	12180	12183	12184
7881	7904	7916	7921	7929	7965	8016	12185	12190	12193	12219	12222	12227
8042	8057	8059	8072	8079	8098	8113	12228	12229	12233	12235	12237	12239
8117	8118	8141	8147	8166	8170	8196	12240	12242	12246	12251	12264	12292
8204	8236	8237	8282	8318	8346	8357	12296	12307	12323	12325	12365	12408
8390	8411	8414	8415	8482	8503	8540	12416	12417	12419	12427	12452	12456
8556	8568	8571	8592	8596	8598	8600	12467	12490	12500	12501	12520	12538
8623	8647	8651	8663	8665	8684	8698	12554	12561	12587	12588	12589	12590
8700	8752	8756	8781	8787	8797	8805	12598	12601	12607	12610	12614	12615
8806	8819	8820	8829	8835	8837	8839	12625	12632	12634	12646	12650	12659
8846	8865	8867	8871	8875	8880	8886	12662	12667	12669	12702	12708	12742
8893	8912	8936	8941	8943	8944	8956	12769	12798	12806	12811	12850	12851
8970	8971	8974	8977	9001	9024	9045	12872	12917	12924	12925	12956	12958
9048	9059	9061	9098	9099	9118	9129	12961	12975	12977	13023	13037	13051
9139	9161	9189	9203	9209	9212	9214	13066	13070	13080	13092	13093	13107
9221	9228	9247	9291	9292	9316	9331	13114	13131	13140	13149	13153	13171
9349	9358	9363	9365	9373	9374	9383	13192	13200	13207	13208	13214	13226
9396	9399	9407	9423	9429	9443	9450	13230	13233	13268	13275	13293	13304
9475	9483	9508	9510	9523	9533	9537	13319	13321	13361	13400	13402	13404
9555	9557	9559	9562	9570	9575	9612	13412	13429	13434	13435	13438	13439
9614	9615	9621	9638	9668	9678	9705	13488	13504	13525	13533	13563	13596
9709	9715	9726	9768	9798	9804	9810	13600	13606	13613	13615	13646	13664
9817	9838	9853	9855	9856	9867	9874	13665	13704	13712	13726	13744	13752
9881	9893	9948	9950	9952	9984	10004	13759	13806	13868	13876	13888	13893
10012	10020	10029	10041	10055	10063		13900	13901	13918	13933	13936	13953
10133	10137	10159	10167	10233	10255		13992	14003	14006	14008	14028	14043
10258	10262	10278	10281	10284	10296		14053	14070	14073	14078	14129	14134
10298	10311	10327	10328	10344	10346		14153	14155	14158	14168	14195	14203
10351	10355	10361	10377	10380	10381		14245	14264	14270	14282	14288	14289
10384	10394	10398	10415	10435	10445		14290	14294	14296	14312	14326	14360
10449	10452	10453	10456	10459	10462		14391	14394	14409	14410	14416	14428
10479	10485	10489	10503	10534	10541		14450	14468	14499	14526	14530	14531
10547	10549	10553	10555	10564	10573		14555	14573	14598	14617	14635	14716
10575	10584	10593	10601	10604	10662		14723	14733	14791	14805	14836	14844
10663	10667	10680	10685	10719	10764		14861	14869	14900	14914	14958	14983
10773	10774	10775	10800	10801	10812		15000	15003	15015	15031	15057	15060
10834	10839	10843	10845	10848	10863		15103	15136	15140			
10870	10875	10879	10886	10889	10890							
10891	10892	10893	10907	10920	10928		263.	Amet siigi, leibä annab (Kod).				
10939	10946	10962	10976	10980	10991		307.	Annan sooja käega 'ennem sur- ma ise andma' (Kuu).				
11007	11022	11047	11074	11092	11093		325.	Ku satas vihma, sis üteldäs, õt Ann ^{ku} -kusõs (Se).				
11101	11105	11108	11120	11122	11131		819.	Hammaste taga olema 'söödud olema' (Hää).				
11141	11146	11184	11186	11188	11189		1207.	Helde pepu kõik annab ära, ise on ilma (Rõn).				
11191	11197	11199	11233	11234	11245		1298.	... nagu mõni isa ehk ema, kes õigel ega parajal ajal ei tea hir-				
11246	11249	11252	11263	11267	11270							
11281	11290	11296	11298	11303	11341							
11351	11368	11379	11380	11383	11396							
11401	11423	11427	11436	11450	11467							

- mu anda ega õigel ajal armu (Jjn).
1397. Hobune läks ära, piaks ma ohjadedest ka lahti saama, sis saaks täitsa peremeheks (Hää).
1844. Söõb kui härg, teeb kui tigu (Rõn).
1943. Ega kasukas põle mind saan, mina olen kasuka saan, las lohiseb (Kir).
2235. Ah, tämä o ise kude ja ise lõim 'kes kõneleb kaste pitte' (Kod).
2384. Jalavaiva külh om, väevaiva ei ole (Har).
2911. See tuul viib kalad kausist ahju otsa peelt ka ära 'õeldakse eriti tugeva tuule korral' (Jäm).
3024. Mis sulle tast võhnitsemisest hääd um, ega sulle kiä katte hamet sälgä ei pane (Plv).
3159. Olessi olnu kangas ilma otsalda, lammas ilma kaalalda ja poiss ilma tilgalda, sis olessi ma ka mehele lännü (Rõu).
3326. Siis õeldakse, et tont on juba põõsas 'augusti ööde kohta' (Plt); Joba must mees põõsan (Ote).
4031. Küll see koer kiugatas, kelle pihta kaigas käis 'see keda osatati, asub ennast kaitsma' (VNg).
4119. Oelda ju, et haugu ise ja maksa koerale kopikas (Amb).
4132. Üle koera sai, üle saba ei saa (Kul).
4793. Ei teeks tööd, aga kõht kuri kurbas sunnib (Tt).
5057. Olgu kuke kurn või kana kahja, tema ei puudu kuskilt (Plt).
5695. Peremees on majast lõppend, piäp menemä peremeest taka ajama 'kui leib otsa sai' (Lüg).
6119. Ku lumme satas ku lookosõ jo väläh, sis üteldäs, öt lootalv tul' (Se).
6421. Ei ta sua marjamaale (Plt).
6722. Ülemine meri oli nii vaga nõndagut oleks piimapüüt olnd (Khk).
7000. Sööge ja saage, ega see mõisa oma ei ole (Khk).
7030. Ma ole ühnä viimse näin, aga viimne ikka nägemata 'palju näinud, aga surm nägemata' (Muh).
7313. Niikaua paastun, kui pada kiep (Lüg).
9634. Siss kai es t...t teräsälvõ pääle õss p...s puuriida pääle 'vanasti oli kõigil palju lapsi' (Se).

9773. Mis ripakil, selle hiivas ära (Jöh).
10260. Meil on igal seinal silmad ja ilmal kõrvad (Pst).
10488. Tad saa,as kuigi kauges, sai nigu silmäkiräs 'kui keegi varsti kaob, sureb' (Rõu).
10737. Vaest surm and aigu viil, ma timäga vii kondrakut tennü ei ole (Plv).
10847. Eks su suu kulu koa vahest ää (Ris).
11004. Päiv om kikka sammo pikemb (Plv).
14596. Siin on õigus nii maamehel kui rannamehel (Kuu).

nõidussõna

13 758 2545 2579 2581 4108 4743 5275
7783 9281 10656 11984 12070 12100
12885 12918

naljand'

13 718 765 849 903 1330 1411 1824 1849
1877 2347 2548 2983 3003 3202 3206
3334 3528 3562 3565 3566 3894 3940
3943 3994 4402 4721 4775 5005 5443
5492 5648 5656 5661 5698 6591 6631
6959 7055 7209 7220 7336 7497 7661
8016 8267 8389 8390 8592 8912 8971
9045 9106 9362 9634 9708 9795 9796
9815 10041 10185 10323 10485 10555
10598 10680 11194 11274 11278 11425
11775 12115 12116 12603 12607 12843
12897 12924 12960 13148 13436 13597
13622 13623 13862 13900 14044 14175
14294 14321 14434
696. RKM II 229, 116 (4) < Rkv.
5600. RKM II 394, 107/8 (32) < Rõu.
7107. RKM II 390, 328 (1) < Ote.
9066. RKM II 298, 300 (91) < Kuu.
11408. KKI, KS < Pil.

muistend

2335 3055 3795 4381 4587 5000 5349
6812 8179 8565 9812 9838 10090 12138
13883 13884

muinasjutt

13 37 1106 1144 1590 2276 2464 2827
3201 3367 3368 3695 3909 4090 4304
4312 4931 5082 5164 6080 6600 6886
7036 7040 7254 7611 7955 8166 8357
8390 8615 8625 8639 8808 9856 10420
10492 10973 11197 11733 11760 12365
12407 13206 13449 14200 14321 14391
15015
8396. AaTh 150A*.

loodushäälend

2684 2827 3624 3810 7692 8411 8748
11775 12365 13494 14803
8623. Silts-solts silku-leiba, / mõisnik

mekkis mett ja leiba, / peremees
pistis piima-leiba, / talumees tam-
pis taari-leiba, / sulane supsis
soola-leiba, / vabadik vehkis vett
ja leiba, / päiline parkis paljast
leiba (Koe).

rahvamäng

506 507 9478

mängulaul

13230 13769

ringmängulaul

7351 8145 8605 8660

albumisalm

70 291 380 530 1216 1508 1689 1795

1991 2499 2691 3144 3752 4368 4516

5786 5838 6251 6366 6619 7037 7344

7410 8149 11957 12487 12488 12532

12928 13208 13488

575. Elu on ilus, / elu on valus, / ar-
mastus on tema alus (Hää).1728. Kus ohakaid, seal okkaid ka, /
kus torm, ei seal sa rahu saa. /
Häda õpetab küll paluma, / aga
palju enam kiruma (Kuu).

uuem laul

146 739 1642 3218 3823 3827 3898 4360

4886 7187 7410 7425 7787 7840 8081

8383 9452 9477 9680 10119 10148 10271

10661 11048 11070 12385 13597 13605

13914 14100 14474

525. Mina olen ükski, lapin oma püksi.
/ Ei ole naist, kes leiba teeks,
/ lapsel laksu perse lõöks (RKM II
384, 24 (102) < Rei).2433. Joodik sööb ja joodik joob, /
joodikule jumal annab (RKM II
368, 75 (8) < Aks).2976. Kaks kord aastas kõht on tü-
hi, / jaanipäev ja nelipühi (ERA
II 81, 683 (3) < Sa).3848. Kirju kits ja lombak mära, /
see oli Kaie kaasavara (RKM II
313, 356 (2842) < Khk).6363. Kui peremeest pole majas, siis
maja ilu otsas. / Oh kurvastust,
muret! Oh vaeva ja valu! (ERA
II 73, 37 (10) < Rap v. Mär).7327. Võtaks naese, raitad taga, /
kurg toob lapsed, koorem peal
(ERA II 81, 662 (12) < Rap v.
Mär).10051. Kes tunneks saksa santidest, /
kui rätsenaid ei oleks? (ERA II
73, 75 (38) < Rap v. Mär).12905. Rahu andis jumal und, / uni
surma noorem vend (ERA II 81,
667 (17) < Rap v. Mär).

13613. Vanapoiss oli põrgunui, / ja va-

natüdruk taevatu (ERA II 92,
27 (32) < Rap v. Mär).

lastelaul

1012 10820 12105 14205 15015

493. Ausõna on auke täis, / aukudes
on ussid sees. / Ussidel on prillid
ees, / prillidel on augud sees
(RKM II 316, 275 < Hel).12339. Sõtse tuleb läi peos, / onu tuleb
oinas seljas, / lell tuleb leib käes
(A 15212 (17) < Prn).

regilaul

13 38 50 56 80 93 103 226 299 505

548 554 591 630 639 652 672 696 702

705 706 758 869 945 1217 1268 1271

1322 1332 1333 1334 1343 1399 1400

1402 1536 1552 1608 1870 1876 2029

2046 2186 2191 2196 2213 2278 2284

2361 2425 2445 2487 2541 2569 2834

2840 2886 2914 2930 2975 3052 3252

3338 3587 3629 3811 3834 3929 3979

4236 4300 4343 4405 4574 4642 4652

4753 4762 5014 5034 5092 5096 5112

5113 5167 5275 5323 5372 5389 5573

5582 5593 5623 5756 5773 5774 5775

5839 5856 5861 5922 5941 5961 6094

6124 6309 6318 6439 6441 6476 6487

6544 6629 6637 6660 6725 6752 6774

6788 6846 6867 6882 6908 6921 6959

6978 6994 7012 7228 7250 7314 7330

7331 7333 7335 7337 7386 7415 7796

7830 7855 7885 7925 7930 7989 8049

8078 8080 8088 8090 8092 8095 8099

8104 8140 8154 8170 8232 8364 8368

8411 8415 8587 8623 8736 8781 8795

8843 8942 8945 8953 9012 9060 9189

9191 9199 9281 9367 9465 9504 9616

9638 9698 9703 9704 9961 10031 10093

10159 10202 10211 10239 10310 10315

10332 10384 10386 10683 10704 10883

10946 10987 10989 11246 11423 11432

11436 11467 11530 11531 11557 11563

11601 11766 11784 11883 11938 11968

11989 12012 12081 12105 12171 12198

12497 12515 12553 12601 12670 12687

12743 12773 12791 12814 12899 12907

12956 12962 12966 13038 13104 13111

13128 13138 13156 13360 13366 13421

13431 13433 13440 13450 13459 13487

13601 13604 13677 13820 13919 13993

13995 14034 14075 14098 14129 14130

14148 14171 14172 14200 14373 14410

14423 14426 14493 14509 14533 14534

14537 14641 14643 14644 14646 14647

14660 14701 15004

1603. «Poisid joovad kuradi kust»:
Poiskõsõ, poolõ-kuradi. / käivä
hulgan kui hundi, / hulgan kui

hundi, salgan kui sandi! (ERIA III: 1 nr. 4142).

4686. Kodu tuuaks kostipulka, / ahju ette aisuvakka, / vana äia vastaline, / vana ämma vastaline (Leoke 4, 379 < Vil).

12340. «Kirikuteel»: Meil o velle kui nee vitsa, / onupoja kui nee osja, / tädi poea täüve mehe (ERIA III: 1 nr. 3668).

12789. Nii iks näküs näiu töö, / kui iks pindu piima pääl, / kui roidu ruuva pääl (H III 51, 516 (7) < Ráp).

vellerism

246 2539 5591 7964 8282 8466 10492
10548 10667 10773 12020 12060 12416
12680

8357. «Pallo kärä ja vähe villa,» nii ütél miis, kes pügi tsika (Plv).

14270. «Ega see põle võikarp, et vähe-neb,» arvas mees, kui kobis naabrinaise voodisse (Pil).

mõistatus

139 178 391 423 604 758 760 1137 1610
2726 2747 2785 3332 3543 3566 3846
3929 4532 4712 5203 5769 5816 5826
5886 6079 6291 6595 6639 7254 8568
8896 9363 9637 9768 9802 9886 10202
10374 10553 11079 11353 11720 12019
12113 12672 12673 12904 13653 13795
13950 13960 14044 14132 14296 14346

3113. Kummaga seltis sa tahad olla, kas kanadega või sigadega? 'omiku sigadega, õhtu kanadega, sead magavad omiku kaua, kanad lähvad õhtu vara magama' (Rap v. Mär).

7100. Kes elab tuulest? 'mõlder' (Muh).

8781. Mis on hobusele tahtmata? 'kaarakott?', piitsk (= roosk)' (Plv).

9523. Kuningas istub kulla siis? 'neerud' (Trv).

11424. Kes ei sure? 'kes pole sündinud' (Ta).

14743. Kia umma nu kolm, kia keele päält süvvä saava? 'papp, pini, kikas' (Se).

uskumused ja kombed

285 467 524 811 815 1052 1282 1283
2207 2299 2300 2739 2800 2809 2837
2930 2964 3124 3296 3321 3375 3390
3431 3613 3655 3662 4313 4550 4570
4617 5110 5129 5200 5349 5560 5599
5617 5750 5874 6061 6091 6242 6246
6273 6284 6288 6433 6440 6446 6761
6816 6825 6829 7563 7619 7749 7751

8169 8179 8189 8194 8590 8405 8746
8771 8795 9010 9098 9265 9328 9340
9342 9358 9835 10574 10595 10630 11176
11223 11329 11468 11469 11551 12038
12101 12187 12293 12297 12805 12885
13113 13508 13559 13820 13962 14078

739. Vanasti oli habe auasi, kes teise habeme äie rikkus, sii anti kohtu alla (Pöi).

1361. Hoost voadatakse hamma kirjast, kui vana keegi on. Hamma peal peavad nihuksed kirjad olema. Mõni on nii vana, et need kirjad on jo kulund (Juu).

1458. Kui hommikul aevastad, tuleb tervis (Rap); Ohtune aevastamine pidi tervist tooma (JMd).

2729. Uueaasta üöl pidab ühikse kerda süömä, siis ei ole tervel aestal toidust puudu (Kuu).

2749. Jänese esimesed pojad kutsutakse hangepoisid. Tal on aastas seitsmed pojad, esimesed on lumega (MMg).

2774. Kui jüripäeval jüretüs mõtsan om, sis saa hää suvi (Rõu).

2784. Jürbast läksid tööle, mihklibast said lahti, oli lahti saama aeg (Mus); Suilene palgataks kevade jürbast seni kui mihklebäni (Ris).

3478. Ei kästa naist koa oma külle alt võtta, siis lähäb ikke ää tene (Juu).

3612. Seda [kerise pühkimist] tehti ikka vanaskuus, siis äi sigind kilkisi (Pöi).

7312. Ei kästa naist koa oma külle alt võtta, siis lähäb ikke ää tene (Juu).

7560. Vanast küll taheti looma noorelkuul nurme laska. Nüüd ei ole olnu änam toda (Ráp).

7598. [Nuudipäeval] käiakse perest peresse ölest nuudiga inimesi nuutimas (Ris). Küla tüdrukud ja poisid teevad ölest nuudid ja lähavad nendega taludesse pühi välja ajama. Selleks otstarbeks tarvitatakse ka veel haralisi mäni latvu, ilustatud paberist õitega. Mindi tallu ja küsiti: «Kas tööd on?» Kui vastati «ei», hakati nuutidega pererahvast nüpedama (Ris).

9844. Kui enne jüripäeva rukkioras ära liigub, see tähendab, et kelts on läinud (maapõhi sula), siis lööb

kohe rukkioras roheliseks, siis on varane rukkivalminemine (KJn).

9959. Pärttusepäiv um rüa tegemise aigu (Plv).

14071. Kui kuu loodi reedel ja vihma sadas, siis arvati, et sajab viis nädalat järjest. See ei välistanud aga üksikuid kuivi päevi (Rei).

piibel

1 59 127 174 301 315 317 352 374 389
 420 451 452 481 509 564 567 649 807
 810 906 948 954 963 981 1010 1039
 1155 1209 1798 1824 1909 2019 2116
 2615 2649 2823 2862 3026 3171 3525
 3540 3686 3740 3749 3750 3789 3812
 3817 4106 4380 4495 4506 4643 4653
 4657 4667 4670 4892 4909 4911 4981
 5008 5150 5202 5285 5370 5371 5779
 5827 5919 5946 6140 6175 6311 6382
 6504 6521 6591 6616 6908 6929 6974
 7046 7055 7125 7381 7577 7606 7608
 7649 7659 7667 7669 7795 7850 7856
 8145 8147 8152 8310 8377 8533 8601
 8735 8738 8740 8865 8879 8911 8969
 8990 9025 9102 9203 9210 9254 9310
 9326 9427 9500 9537 9760 9922 10104
 10263 10334 10360 10449 10454 10467
 10470 10477 10485 10868 10930 10938
 11025 11032 11038 11050 11184 11273
 11341 11599 11611 11619 11675 11680
 11682 11722 11835 11858 11859 11889
 11969 11980 11996 12021 12124 12190
 12202 12222 12387 12448 12469 12515
 12578 12581 12841 12843 12920 12926
 12961 13016 13034 13078 13391 13524
 13552 13682 14255 14319 14349 14433
 14521 14556 14563 14736 14943 14982
 15103 15124 15126

83. Kog. 3,2: Aega on lapje fada, ja aega on furra.

98. Kog. 3,7: [- -] aega on wait olla, ja aega on räkida.

181. Jes. 56,11: Agga nemmad on ablad koerad, ei ja nemmad ial täide.

189. Siir. 37,35—36: Ahne fõminne fadab kõhho-wallo [- -] agga kes kasjin, fe pitkendab omma ello.

271. Siir. 11,25: Jä omma ammeti peäle, ja ella feäl fees, ja ja wanaks ommas teggemisfes.

306. 5. Moos. 15,10: Sa pead temmale ikka andma, ja fo füdda ei pea mitte kurri ollema, kui ja temmale annad: fejt se asja pär-raft õnnistab find Jehowa fo Jummal.

463. 2. Mak. 6,19: Agga temma tahtis enneminne auga furra, kui hirm-fal wifil ellada.

464. 2. Mak. 6,19: Agga temma tahtis enneminne auga furra, kui hirm-fal wifil ellada.

514. Matt. 16,2—3: Kui õhto faab, ütlete teie: Meile tulleb hea ilm, fest taewas punnab. Ja hommiko ütlete teie: Täna tulleb meile kurri ilm, fest taewas punnab ja on pilwes.

589. Laul 39,5: Jehowa! anna mulle teada mo ello otsa ja mo päwade moõto [- -].

870. Laul 49,18: Seft ta ei wõtta ühte ennefega ommas furmas.

908. Op. sön. 25,25: Nenda kui külm wesfi on wäsinud hingele, nenda on head fannumed kaugelt maalt.

1130. Op. sön. 18,24: Üks mees, kes jõbruft peab, on wäärt jõbraks piddada, fejt monni hea jõbber hoiab teift ennam takka kui wend.

1468. Matt. 6,34: [- -] fest kül hoomne pääw omma eeft murret peab.

1574. Op. sön. 17,10: Sõitlus moõdub ennam moifilikkule, kui fadda hoi halbile.

1746. 2. Kor. 11,26: [- -] mitmes häddas linnas, mitmes häddas körbes, mitmes häddas merre peäl, mitmes häddas walle-wendade feas.

1784. Jes. 26,16: Jehowa! nemmad ot-fivad find, kui kitfas kä.

1837. 3. Moos. 22,27: Kui üks härgwasfikas ehk lamba- ehk kitfetal fünnib, fiis peab fe feitse päwa omma emma al ollema [- -].

1843. Hiib 6,5: Kas mets-efel hirnub nore rohho peäl? Kas härg ümifeb omma sulbi jures?

1852. Luuka 14,5: Kes on teie feaft, kelle efel ehk härg kaewo lan-geb, et ta tedda warfi wälja ei tomba hingamis päwal?

1945. Luuka 12,23: Ello on ennam kui toidus, ja ihho ennam kui rided.

1991. Siir. 19,15: [- -] ja ärra usfu keik kõnnet.

2114. Op. sön. 16,9: Innimese füdda mõtleb omma tee peäle; agga Jehowa kinnitab temma fannud.

2143. Hiib 5,7: Seft innimenne on fündinud waewaks, otjogo fütte-

- jeddemed wõtwad ülleslenda kõr-
gesje.
2154. Laul 32,9: Arge olge kui hobbo-
ne, kui hobbo-efel; need on moift-
matta; nende fuus on fuilesfed
ja waljad, neid taltsiks tehha
[- -].
2159. Op. sön. 24,16: Seft öige innime
langeb feitfekorda, ja toufeb
jälle ülles [- -].
2207. Op. sön. 30,17: Sedda filma, mis
isja irwitab, ja ei tahha emma
fanna kuulda, peawad kaarnad
jõe äres wäljanokkima [- -].
2264. Kog. 7,16: Ärra olle wägga ööl,
ja ärra arwa ennaft liaks tar-
gaks [- -].
2523. 1. Kor. 10,13: [- -] agga Jum-
mal on ustaw, kes teid ei lasse
kiufata ennam, kui teie sudate
kanda.
2528. Matt. 10,29—30: Eks kaks warb-
last müda weringe eest? ja ei
lange ühte ainuift neift mahha
ilma teie isfata. Agga teie juuk-
je karwad keik on ärraloetud.
2544. Jes. 55,8: Seft minno mõtted ep
olle mitte teie mõtted, egga min-
no teed teie teed, ütleb Jehowa.
2548. Hiioh 1,21: Jehowa on annud ja
Jehowa on ärra wõtnud.
2552. Laul 121,4: Wata, ei se tukku
egga uinu maggama, kes Israeli
hoiab.
2585. Laul 33,13: Jehowa watab tae-
waft, ta näab keik innimeste lap-
fed.
2590. Laul 7,12: Jummal on öige koh-
tomoistia [- -].
2593. Taan. 2,21: Ja temma pörab keik-
sugguift aega [- -].
2594. 1. Kor. 10,13: [- -] agga Jum-
mal on ustaw, kes teid ei lasse
kiufata ennam, kui teie sudate
kanda.
2656. Laul 37,5: Wereta Jehowa peäle
ommad teed ja loda temma peä-
le, küll ta toimetab keik hästi.
2677. Hesek. 7,26: Hädda tulleb hädda
peäle ja üks jut on teife järrele
[- -].
2701. Laul 94,15: Seft kohhus tulleb
jälle, nenda kui õigus on.
3026. Matt. 6,24: Ükski ei woi kahte is-
jandat tenida [- -].
3163. Taan. 8,8: Ja se noor fik furus-
tas üpres wägga, ja kui ta fai
wäggewaks fanud, jiis murti se
fuur jarw katki.
3178. Nutul. 3,26: Se on hea, et inni-
menne otab ja wait on Jehowa
ärrapeäftmife järrele otes.
3272. Hiioh 3,25: Seft ma tundjin fuurt
hirno, ja se on ka mo kätte tul-
nud, ja mis ma kartjin, se on
mulle fanud.
3836. 1. Kor. 11,7: [- -] agga naene
on mehhe au.
3912. Matt. 7,13—14: Minge fisfe kit-
jast wärrawaft; seft se wär-
raw on lai, ja se te on fuur, mis
hukkatusje fisfe wiib, ja paljo
on neid, kes seält fisfe lähhä-
wad. Seft se wärraw on kitsas,
ja se te on waewalinne, mis ello
fisfe wiib, ja pisfut on neid, kes
jedda leidwad.
4121. 5. Moos. 23,19: Sa ei pea mitte
ühhe hora palka, egga köera
hinda Jehowa omma Jummal
kotta wima [- -].
4218. 5. Moos. 1,17: [- -] ei teie pea
ühhegi eest kartma, seft kohhus
on Jummal pännalt [- -].
4245. Siir. 8,17: Ärra käi kohtus kohto-
moiftjaga, seft temmale moiste-
takje kohhut, nenda kui ta tah-
hab.
4299. Kog. 4,12: Ja kolmekerulinne
lõng ei kista ni pea katki.
4394. Tob. 4,13: [- -] seft kõlwato el-
lo on nälja emma.
4443. Kog. 12,6: Ennekui hõbbe-kõis
wännib, ja kuldkaus lõhki läh-
häh ja kruus hallika jures katki
murtakje [- -].
4559. Joh. 8,44: Teie ollete isjast, seft
kurratift [- -].
4897. Luuka 12,3: [- -] ja mis teie
kambrides ühhe teife kõrwa olle-
te rakinud, jedda peab kattuste
peäl kulutadama.
5262. Siir. 29,2: Laena liggimesje jel
aial, kui temmal tarwis on, agga
anna ka omma liggimesje jälle
õigel aial.
5316. Op. sön. 26,13: Laijk ütleb: Tõm-
mo loukoer on te peäl, loukoer
on turrude peäl.
5342. Op. sön. 24,30—31: Ma läkjin
laisa mehhe põlluft möda
[- -]. Ja wata, seäl ollid üleül-
des ohhakad tousnud, nõggejed
ollid jedda katnud [- -].

5485. Laul 127,3: Wata, lapped on Jehowa pärris-osa, ihho fuggu on armo-palk.
5498. 1. Kor. 13,11: Kui ma wäeti laps ollin, siis rääkfin minna kui wäeti laps, ma ollin tark kui üks wäeti laps [---].
5540. Siir. 11,34: Ärra kida innimeft enne surma, ja meeft tunnukfe temma lasteft.
5808. Kal. 5,17: Seft lihha himmustab waimo wasto, ja waim lihha wasto [---].
5882. Siir. 27,9: Linnud wotwad asfet omma seifsi jure, ja tödde tulleb jälle nende jure, kes jedda noudwad.
5922. Kog. 9,12: Seft inimennege ei tea mitte omma aega, nenda kui kallad, mis kurja wörgoga pütakfe, ja kui linnud, mis paelaga pütakfe [---].
5972. Laul 140,4: Nemmad ihhuwad omma keelt kui maddo; pahha mao wiha on nende ulede al [---].
6022. 5. Moos. 32,4: Temma on se kaljo, kelle tö on laimatta.
6028. Tark. 13,5: Seft lomade suruseft ja kaunist näuft näikfe nende esfimenne Loja ärra [---].
6066. Siir. 42,8: [---] ja kus paljo käsfi on, seäl panne keik lukko tahha.
6305. 1. Moos. 49,9: [---] seifab maas kui loukoer ja kui hirmus loukoer, kes woib tedda üllesaiada?
6336. 2. Saam. 14,14: [---] olleme kui wesfi, mis ma jisfe woab, mis ei woi jälle kogguda [---].
6548. Siir. 26,8: Kurri naene on kui kolbmatta paar härgi [---].
6621. Siir. 27,7: Ärra kida meeft enne kui ta könneleb, seft se tunnistab innimeft ülles.
6661. Op. sön. 31,14: Ta on nenda kui kaupmehhe laewad, ta toob omma leiba kaugelt.
7007. Taan. 12,10: [---] agga moiftlikkud moiftwad kül.
7009. Op. sön. 17,10: Söttlus moödub ennam moistlikkule, kui fadda hopi halbile.
7437. 1. Saam. 25,25: [---] seft kui ta nimmi, nenda on ta isfe [---].
7458. Jak. 1,19: Sepärraft minno armfad wennad, olgo igga innimenne nobbe kuulma, pitkalinne räkima, pitkalinne wihhale.
7464. Siir. 19,12: Otfekui nool, mis puja lihha fees on, nenda on üks jut jölledda süddames.
7486. Op. sön. 22,6: Öppetä omma laft nenda, kui temmale sünnib, siis ei lahu temma ka mitte seft ärra, kui ta wannaks Janud.
7853. Laul 37,3: Loda Jehowa peäle ja te head, ella ommal maal, ja toidda ennaft usfoga.
8058. Par. 4,3: Ärra anna omma au teifele [---].
8092. Hiiob 7,2: Otfego sullane iggatfeb päwa warjo, ja kui palgalinne otäb omma tö palka.
8263. Siir. 30,12: Köwwerda temma selga nores põlwes, ja anna temmale nahha peäle, et ta alles noor on.
8423. Siir. 25,2: Kolm asja on mo hing wiikkanud, ja mo meel on pahha olnud nende ello pärraft; kui waene on uhke, ja rikkas walletab, ja kui wanna mees, kel ep olle moistuft, abbiello ärrarikub.
8626. Hiiob 7,2: Otfego sullane iggatfeb päwa warjo, ja kui palgalinne otäb omma tö palka.
8719. Laul 92,13: Se, kes öige, peab haljendama [---].
8853. Kog. 11,4: [---] ja kes pilwede peäle watab, ei se ja leikada.
8862. Luuka 12,3: Sepärraft, mis teie pimmedusfes rägitä, jedda peab walges kuuldama: ja mis teie kambrides ühhe teife körwä ollete räkinnud, jedda peab kattuste peäl kulutadama.
9091. Kog. 11,3: [---] fenna paika, kus pu langeb, fenna ta jääb.
9947. Jes. 55,2: Mikspärraft wagite teie rahha se eest, mis ep olle leib [---].
9645. Jes. 49,24: Kas woib ühhe wäggewa käest rifutud asjad ärrawötta? ehk kas woib ühhe öigge isfanda wangi-felts ärrapeäfeda?
9945. Eves. 4,25: Sepärraft jätke mahha wallet ja räkige töt [---].
9982. Kog. 5,10: Kui jedda warra paljo saab, siis on ka neid paljo, kes jedda söwad [---].
10181. Siir. 25,21: Kui se astuminne liwas ühhe wanna jalgele on nen-

- da on üks lobba naene waiksele mehhel.
10672. Siir. 33,29: Lasje fullast tööd tehha, siis saad ja rahhul olla; jättad ja tedda tōta, siis otjib ta lahti sada.
10743. Tark. 2,5: [- -] ja furmast ei olle mitte taggafitullemit.
10744. Tark. 2,1: Meie ello on lūhhikene ja kurb, ja innimese furma wasto polle ohto [- -].
10801. Amos 5,19: Se on otjego peaks mees loukoera eeft ärrapōggene-ma, ja karro tulleks temma peäle [- -].
11144. Siir. 28,19: Piitja hobid saatwad wōrmed: agga kelehoop pekfab luudkondid rusfuks.
11173. 2. Kor. 9,6: Kes kasfinaste külwab, se peab ka kasfinaste leikama, ja kes rohkeste külwab, se peab ka rohkeste leikama.
11661. Op. sōn. 1,5: Kes tark, se wōttab kuulda, ja faab ennam õppetuft; ja kes moistab, se faab targa nou kätte [- -].
11706. Laul 38,21: Ja kes hea eeft mulle kurja tasfuwad, need on mo wastafed [- -].
12152. Op. sōn. 26,20: Kus ei olle puud: feäl kustub tulloke ärra [- -].
12546. Siir. 42,35: Üks tō juhhatab, kus teine tarwis on [- -].
12886. Siir. 34,2: Otfekui se on, kes warjo tautab, ja tuult takkaaiab, nenda on fe, kes unne-näud tähhele panneb.
12943. Mark. 16,16: Kes usjub, ja kedda ristitakfe, se peab õnfaks jama [- -].
13061. Siir. 25,2: Kolm asja on mo hing wihkanud, ja mo meel on pahha olnud nende ello pärraft: kui waene on uhke ja rikkas walle-tab [- -].
13110. Kog. 5,11: Tōteggia unni on maggus, fōgo ta pisfut ehk paljo: agga ühhe rikka fuur warra ei lasje tedda mata.
13175. Op. sōn. 14,23: Keige raske wae-wa jures on kasfo [- -].
13515. Siir. 8,7: Arra te mitte innimese-le häbbi temma wannas eas, jefst monned meie seajt sawad ka wannaks.
13766. Op. sōn. 20,17: Maggus on mon-nele leib, mis walskusfega sadud; agga pärraft jääb temma fu täis fommeraid.
13935. Vrd. 2. Ajar. 19,10.
13990. Siir. 25,27: Ärra anna weele maad joosta, egga kurjale naesele woimuft.
14028. 5. Moos. 32,22: Seft tuli on fütud põllema mo wihha sees [- -] ja lõppetab maad ja ta wilja ärra [- -].
14120. Laul 104,15: Et wiin waeffe innimese fūddant rōmustab, ja temma palle rōmfaks teeb om-maft rammuft, ja leib waeffe innimese fūddant kinnitab.
14127. Laul 104,15: Et wiin waese innimese fūddant rōmustab [- -].
14138. Op. sōn. 30,15: Kanil on kaks tūttart: to feie, to feie! Need kolm ei sa kül; neljas ei üttele: kül jo.
14258. Op. sōn. 23,13: Ärra hoia mitte poiifi karristamift taggafi: kui ja tedda witsfaga pekfad, ei ta jefst furre.
14267. Op. sōn. 23,14: Sa pekfad ted-da kül witsfaga; agga ja kifsud temma hinge pōrgo jeeft ärra.
14416. Kohtum. 14,18: [- -] ja ta ütles neile: Kui teie ei olleks mo pulaga künnud [- -].
14492. Matt. 7,13—14: «Minge fisfe kit-faft wārrawaft: jefst se wārraw on lai, ja se te on fuur, mis hukatusse fisfe wiib, ja paljo on neid, kes seält fisfe lähhäwäd. Seft se wārraw on kitsas, ja se te on waewalinne, mis ello fisfe wiib, ja pisfut on neid, kes fedda leidwad.
14751. Siir. 51,37: Wotke se õppetus wasto kui fuur hōbbe warrandus ja piddage se kallimaks kui paljo kulda.
14949. Matt. 23,23: [- -] fedda peab teggema, ja teift mitte mahha-jätma.
15088. Kog. 4,10: [- -] agga hädda fellele, kes üksi on, kui ta langeb; ja ei olle teift, kes tedda üllestōstab.
15092. Kog. 4,11: Kui ka kaks magga-wad ühheskous, siif sawad nem-mad foja.